

Werlauff

---

7. UDGAVE

THOMSON REUTERS

Erik Werlauff

Selskabsret

7. udgave/1. oplag

© Forlaget Thomson A/S, København 2008

ISBN 978 87 619 2269-4

Omslag: Axel Surland, Ljungbyhed

Sats og tryk: Narayana Press, Odder

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af denne bog eller dele af den er ikke tilladt ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Alle rettigheder forbeholdes.

Indhold

Forkortelser 15

Kapitel 1 Den juridiske person – kapitalselskaber og personselskaber 17

1. Juridisk personlighed 17
2. Kapitalselskaber og personselskaber 21
3. Shareholder value, selskabets »stakeholders« og corporate governance 22

Kapitel 2 Hvordan opstod selskabsretten? – EU-reglernes betydning; hvornår anvendes dansk og hvornår fremmed ret? 25

1. Assyrerne, romerretten og selskabsretten 25
2. Udviklingen i Europa fra 1200- og 1400-tallet 26
3. De danske handelskompagnier i 1600-tallet 26
4. Aktieselskabsloven af 1917 27
5. Aktieselskabsloven af 1930 28
6. Krenchels udkast 1942 28
7. Betænkninger 1964 og 1969. Aktieselskabsloven af 1973 29
8. Aktiereform 1993 og forventet reform 2009/10 30
9. Liberalisering af anpartsselskabsloven (deregulering) 1996 32
10. Lov om erhvervsdrivende virksomheder (1994) 34
11. EU-forskrifter 35
  - 11.1. Primær fællesskabsret (Traktaten) 35
  - 11.2. Sekundær fællesskabsret (direktiver mv.) 39
12. Selskabers nationalitet. International selskabsret 41
  - 12.1. Hvilken nationalitet har selskabet? – Selskabsstatuttet 41
  - 12.2. Hvilket lands lovgivning anvendes? 45

Kapitel 3 De forskellige retsformer og valget mellem dem 49

1. Enkeltmandsvirksomhed 49
2. Interessentskab og andet ansvarligt selskab 52
  - 2.1. Interessentskab 52
  - 2.2. Joint venture 67
  - 2.3. Europæisk firmagrube 70
3. Kommanditselskab, herunder partnerselskab 73
  - 3.1. Fælles principper for alle kommanditselskaber 73
  - 3.2. Partnerselskaber 87
4. Andelsvirksomhed, A.m.b.a. 90

- 5. Selskab med begrænset ansvar, S.m.b.a. 100
- 6. Foreninger – erhvervsdrivende og ideelle 101
- 7. Fonde – erhvervsdrivende og ikke-erhvervsdrivende 108
- 8. Filial i Danmark af et udenlandsk selskab 122

Kapitel 4 Beskatning af selskaber – nogle hovedtræk 131

- 1. Kapitalselskaber mv. 131
- 2. Personsselskaber mv. 140

Kapitel 5 Virksomhed, selskab og virksomhedskøb 145

- 1. Virksomhed og selskab er ikke identiske begreber 145
- 2. Virksomhedens betydning for selskabsdeltagerne 148
- 3. Virksomhedskøb 150

Kapitel 6 Oprettelse – navn, retssubjektivitet, aktietegning, on-line registrering 159

- 1. Fremgangsmåden ved stiftelse 159
- 2. Selskabets navn 166
- 3. Manglende retssubjektivitet indtil registreringen 171
- 4. Aktie- og anpartstegning 175
- 5. On-line registrering af selskaber 179

Kapitel 7 Kapitaltilførsel – aktie- og anpartskapital, konvertible obligationer, tegningsretter mv. 181

- 1. Kapitaltilførsel ved stiftelsen 181
  - 1.1. Tegningskurs, overkurs mv. 181
  - 1.2. Apportindskud, gældskonvertering mv. 183
  - 1.3. Stifterfordele, særligt byrdefulde aftaler mv. 186
  - 1.4. Vurdering, uafhængige eksperter mv. 188
  - 1.5. Aktiver med tinglige hæftelser/byrder.
    - Overførsel af gælds- og kontraktforpligtelser til selskabet 192
  - 1.6. Specifikation, værdiansættelsesmetode 193
  - 1.7. Åbningsbalance for indskudt virksomhed 196
  - 1.8. Hvis apportindskud fejlvurderes 199
  - 1.9. Forbud mod tegning af egne aktier og anparter 203
- 2. Kapitalforhøjelse og anden senere kapitaltilgang 205
  - 2.1. Grundlæggende tilblivelseskrav til enhver forhøjelsesbeslutning 207

- 2.2. Grundlæggende indholdskrav til enhver forhøjelsesbeslutning 213
- 2.3. Fortegningsret for de hidtidige aktionærer eller anpartshavere 227
  - 2.3.1. Aktieselskaber 228
  - 2.3.2. Anpartsselskaber 235
- 2.4. Konvertible obligationer og gældsbreve 237
- 2.5. Aktietegningsoptioner (fritstående tegningsretter, »warrants») 244
- 2.6. Bemyndigelse for bestyrelsen til at udstede nye aktier, konvertible obligationer eller aktietegningsoptioner 245
- 2.7. Optioner til køb af aktier i selskabet (aktiebaserede optioner, call options) 251

Kapitel 8 Kapitalafgang – udbytte, egne aktier, selv- og efterfinansiering, lån, gave, tab 255

- 1. Udbytte 255
  - 1.1. Ordinært udbytte 256
  - 1.2. Ekstraordinært udbytte 260
- 2. Fondsaktier og fondsanparter 265
- 3. Egne aktier 268
- 4. Selvfinansierende aktiekøb 280
  - 4.1. Forbuddet mod selvfinansiering 280
  - 4.2. Nogle eksempler på ulovlig selvfinansiering 282
  - 4.3. Selskabet som den erfaringsmæssigt ultimative finansieringskilde til sin egen overtagelse 283
  - 4.4. Efterfinansiering gennem udbytte mv. 284
  - 4.5. Efterfinansiering i form af koncernlån 286
- 5. Indløsning, tvangsindløsning og kapitalnedsættelse 287
  - 5.1. Indløsning 287
  - 5.2. Tvangsindløsning 288
  - 5.3. Kapitalnedsættelse 294
- 6. Aktionærlån 298
- 7. Sædvanlige forretningsmellemværender er ikke aktionærlån 304
- 8. Sanktioner ved ulovlige udtræk 311
- 9. Gaver fra et selskab 314
- 10. Kapitaltab og reaktionspligt 316

Kapitel 9 Aktier, anpartar og omsættelighedsindskrænkninger (forkøbsret, køberet, samtykke, medsalg) 321

1. Aktier og »anpartsbeviser« 321
  - 1.1. Aktieselskaber 321
  - 1.2. Anpartsselskaber 327
2. Dematerialiserede aktier (VP-registreret) 329
3. Omsættelighedsindskrænkninger for aktier og anpartar 332
  - 3.1. Generelt 332
  - 3.2. Fortolkning og gyldighed 334
  - 3.3. Forkøbsret 336
  - 3.4. Køberet 337
  - 3.5. Samtykke til overdragelse eller overgang 337
  - 3.6. Medsalgsklausuler 338

Kapitel 10 Vedtægter, forretningsorden og aktionær- og anpartshaveroverenskomster 339

1. Overblik over selskabets regelsæt 339
2. Vedtægterne 340
3. Forretningsorden for aktieselskabets bestyrelse 344
4. Forretningsorden for direktionen 345
5. Aktionær- og anpartshaveroverenskomster 347

Kapitel 11 Samarbejdet og arbejdsdelingen mellem generalforsamling, bestyrelse og direktion, herunder corporate governance 357

1. Generalforsamling og bestyrelse 357
2. Repræsentantskab og bestyrelse 363
3. Direktion og bestyrelse 368
4. *Corporate governance* og den retlige trinshøjde af selskabets eventuelle beslutninger herom 373
  - 4.1. Aktionærerne og ledelsen 374
  - 4.2. Relationer til selskabets »stakeholders« (interessenter) 375
  - 4.3. Åbenhed og gennemsigtighed 375
  - 4.4. Bestyrelsens opgaver og ansvar 376
  - 4.5. Bestyrelsens sammensætning, møder mv. 377
  - 4.6. Aflønning af bestyrelse og direktion 378
  - 4.7. Risikostyring 378

Kapitel 12 Generalforsamling og anpartshavermøde 381

1. Definition og kompetence 381

2. Dirigent 382
3. Indkaldelse, tid og sted samt elektronisk kommunikation med aktionærerne 384
4. Referat 388
5. Adgangsret, stemmeret, inhabilitet og taleret 389
  - 5.1. Adgangsret for aktionærer, bestyrelse, revisor mv. 389
  - 5.2. Stemmeret – herunder stemmeloft, A- og B-aktier samt mulighed for gennembrud af disse på grundlag af overtagelsesdirektiv 2004/25 392
  - 5.3. Inhabilitet på generalforsamlingen 397
  - 5.4. Taleret (ytringsret) 400
  - 5.5. Elektronisk generalforsamling 401
6. Stemmefuldmagt, fuldmægtig og rådgiver 405
7. Dagsorden 409
8. Ledelsens beretning 410
9. Godkendelse af årsrapport, eventuel décharge, resultatdisponering, eventuel bemyndigelse til at udlodde ekstraordinært udbytte i årets løb samt eventuelle retningslinjer for incitamentsbaseret aflønning 411
10. Valg af bestyrelse, suppleanter, eventuelt repræsentantskab samt af revisorer 413
11. Vedtægtsændringer 415
12. Forslag fra selskabsdeltagere 420
13. Spørgsmålsret over for bestyrelse, direktion og revisor 420
14. Ugyldige generalforsamlingsbeslutninger 423
15. Granskning af selskabets forhold 426

Kapitel 13 Ledelsen internt – valg og afsættelse, fysiske og elektroniske møder, inhabilitet, protokol, tavshedspligt, vederlag 435

1. Bestyrelsens valg og mandat 435
2. Bestyrelsesformanden 439
3. Ansættelse og afskedigelse af direktion samt tilsyn med denne 442
4. Inhabilitet på bestyrelses- og direktionsmøder 443
5. Forhandlingsprotokol og købs- og salgsbog 446
6. Spekulation i selskabets aktier 448
7. Tavshedspligt 449
8. Vederlag 451
9. Elektronisk bestyrelsesmøde 454
10. Skriftligt bestyrelsesmøde 456

Kapitel 14 Ledelsen eksternt – repræsentationsmagt og tegningsregel, fuldmagt, prokura og erstatningsansvar	459
1. Repræsentationsmagt og tegningsregler	459
2. Fuldmagts- og erstatningsprincipper som supplement til tegningsreglerne	466
3. Egentlig fuldmagt fra den eller de tegningsberettigede	474
4. Prokura	476
5. Bestyrelses- og direktionsansvar	479
5.1. Fremmed ret, internationalt lovvalg og fællesskabsret vedrørende bestyrelsesansvar	480
5.2. Lovgrundlaget for ansvaret	481
5.2.1. Skade tilføjet selskabet	481
5.2.2. Skade tilføjet andre	481
5.2.3. Hvem kan ifalde ansvar?	482
5.2.4. Flere skadevoldere: solidaritet; regres	483
5.2.5. Lempelse	485
5.2.6. Søgsmålsretten, selskabsrets krav	487
5.2.7. Søgsmålsretten, minoritetssøgsmål	487
5.2.8. Søgsmålsretten, aktionærers direkte tab	488
5.2.9. Søgsmålsretten, kreditorers tab	489
5.2.10. Tab og kausalitet skal påvises	490
5.3. Nærmere om ansvarsstandard	492
5.3.1. Skøn og fejlskøn	495
5.3.2. Aktivitet og passivitet	497
5.3.3. Detailviden eller overordnet tilsyn	499
5.3.4. Budgettering: skal worst case forudses?	501
5.3.5. Perioderegnskaber og rapporter som styrings- og kontrolinstrumenter	502
5.3.6. Kredit- og låneoptagelse i et kriseramte selskab	504
5.3.7. Ansvar for A-skat, moms og andre offentlige midler	507
5.3.8. Udlån, udtræk, bortgivelse mv. af selskabets midler; krænkelse af loyalitetspligt	508
5.4. Ansvarsforsikring for direktion og bestyrelse	510
Kapitel 15 Koncerner – bestemmende indflydelse, holding, forholdet mellem selskaberne, identifikation	513
1. Grundspørgsmål: Flerhed eller enhed i koncernen? <i>Entity law</i> eller <i>enterprise law</i> ?	513
2. Koncernbegrebet	514

2.1. Stemmeflertal (§ 2, stk. 2, nr. 1)	515
2.2. Bestyrelsesflertal (§ 2, stk. 2, nr. 2)	517
2.3. Bestemmende indflydelse med aktionærstatus (§ 2, stk. 2, nr. 3)	519
2.4. Stemmeflertal og aktionærstatus (§ 2, stk. 2, nr. 4)	521
2.5. Bestemmende indflydelse samt aktie/anpartsbesiddelse (§ 2, stk. 2, nr. 5)	522
2.6. Definitionen af et datterselskab	523
2.7. Både moderselskabets og andre datterselskabers indflydelse medregnes	523
2.8. Holdingselskaber	524
3. Ret og pligt mellem koncernselskaber	529
3.1. Underretnings- og høringspligter mellem moderselskabet og datterselskabet	529
3.2. Transparens vedrørende ejerkredsen	531
3.3. Medarbejderaktier på koncernbasis	531
3.4. Grænsen for egne aktier	531
3.5. Selskabsrepræsentation og koncernrepræsentation	531
3.6. Spekulationsforbuddet	532
3.7. Overholdelse af formålsbestemmelsen	532
3.8. Spørgsmålsretten	533
3.9. Må moderen forestå ledelsen af datteren?	533
4. Identifikation mellem koncernselskaber	535
4.1. Generelt om identifikation	535
4.2. Dommerskab identifikation i Danmark	538
4.3. Dommerskab identifikation i EU-retten	541
Kapitel 16 Medarbejderne – bestyrelsesrepræsentation, medarbejderaktier og -obligationer	545
1. Indflydelse på selskabsretlige forhold	545
1.1. Selskabsrepræsentation	545
1.2. Koncernrepræsentation	549
1.3. Medarbejderrepræsentanternes retsstilling	552
1.4. Medbestemmelse efter en international fusion	554
2. Andel i selskabets reservedannelse: Incitamentsbaseret aflønning (medarbejderaktier mv.)	557
2.1. Indledning	557
2.2. Selskabsretlige rammer for medarbejderordninger	558
2.3. Aftaleretlige rammer	559

2.4. Skatteretlige rammer	561
2.4.1. Beskatning som løn	562
2.4.2. Skattefrihed, fordi medarbejderen betaler markedspris	562
2.4.3. Ordninger efter LL § 7 A: Favøraktier, gratisaktier og gratisobligationer	565
2.4.4. Ordninger efter LL § 7 H	570
2.4.5. Ordninger efter LL § 28	571
Kapitel 17 Erhvervs- og Selskabsstyrelsen og Erhvervsankenævnet	573
1. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen	573
1.1. Generelt om styrelsen og dens funktioner	573
1.2. Dokumenter til og fra styrelsen	573
1.3. Registrering i og brug af styrelsens edb-system	574
1.4. Gebyrer	576
1.5. Anmeldelsespligt og frister	576
1.6. Registreringsnægtelse, berigtigelse, omgørelse og begrundelse	579
1.7. Statslige selskaber	582
1.8. Offentlighed, aktindsigt og tredjemands tillid til det registrerede	583
2. Erhvervsankenævnet	585
Kapitel 18 Årsrapport og revision	593
1. Regnskabsrettens retskilder og det international-regnskabsretlige lovvalg	593
2. Hvem omfattes af RL?	594
3. De fire regnskabsklasser (byggeklodsmodellen)	597
4. Dagsværdier	598
5. Årsrapporten som begreb	599
6. »Retvisende billede« og kvalitetskrav til årsrapporten	602
7. Årsrapportens øvrige grundprincipper: »Regnskabsrettens 10 bud«	603
8. Regnskabsåret og ændringer i dette	604
9. Valuta	605
10. Kravene inden for hver af de fire regnskabsklasser	605
10.1. Regnskabsklasse A: Personlige virksomheder, andelsvirksomheder med begrænset ansvar mv.	606
10.2. Regnskabsklasse B: Små virksomheder	608
10.2.1. Årsrapportens bestanddele	608

10.2.2. Skemaform	608
10.2.3. Balancen	609
10.2.4. Resultatopgørelsen	616
10.2.5. Oplysninger og noter	617
10.3. Regnskabsklasse C: Mellemstore og store virksomheder	622
10.3.1. Årsrapportens bestanddele	622
10.3.2. Skemaform	622
10.3.3. Balancen	623
10.3.4. Resultatopgørelsen	624
10.3.5. Oplysninger og noter	624
10.4. Regnskabsklasse D: Børsnoterede og statslige aktieselskaber	627
10.4.1. Årsrapportens bestanddele	627
10.4.2. Skemaform	627
10.4.3. Oplysninger og noter	628
11. Koncernregnskab	631
11.1. Baggrunden for kravet om koncernregnskab (konsolideret regnskab)	631
11.2. Det regnskabsretlige koncernbegreb	631
11.3. Pligten til at aflægge koncernregnskab og undtagelserne herfra	632
11.4. Virksomheder, der helt eller delvis kan holdes ude af koncernregnskabet	634
11.5. Dattervirksomheder uden aktivitet	635
11.6. Koncernregnskabet indhold	636
12. Regnskab ved koncernetablering, virksomhedssammenlægning og fusion (»fusionsregnskaber«)	637
13. Revision og revisorer	641
13.1. Lovpligtig selskabsrevision; undtagelserne fra denne for små virksomheder fra 2006; revisorvalg	642
13.2. Revisionspåtegningen	645
13.3. Revisionsprotokollen	648
13.4. Revisors tilstedeværelse på generalforsamling og bestyrelsesmøder	649
14. Årsrapportens indsendelse og offentliggørelse	651

Kapitel 19 Fusion, spaltning og omdannelse 659

1. Overtagelsesmetoder	659
1.1. Begreber og metoder	659
1.2. Universal succession og kravet om hjemmel hertil	661

- 1.3. International fusion, spaltning og hjemstedsflytning 664
- 2. Fusion 667
- 3. Spaltning 679
- 4. Omdannelse 688
  - 4.1. A/S til ApS og omvendt 688
  - 4.2. A.m.b.a. til A/S 690
  - 4.3. A/S til P/S og omvendt 692

Kapitel 20 Likvidation og forenklet »opløsning efter betalingserklæring« 693

- 1. Opløsningsmåderne 693
- 2. Beslutning om likvidation 694
- 3. Likvidationens gennemførelse 697
- 4. Hæftelse og ansvar for selskabets gæld efter likvidationens afslutning 703
- 5. Opløsning af aktie- eller anpartsselskaber på grundlag af »betalingserklæring« 705

Kapitel 21 Tvangsopløsning, konkurs og rekonstruktionsmetoder (»Newco-modeller«) 707

- 1. Tvangsopløsning 707
- 2. Konkurs 711
- 3. Rekonstruktion 713
  - 3.1. Tværgående insolvens- og selskabsretlige tiltag 713
  - 3.2. En Newco-holdingløsning 714
  - 3.3. En Newco-datterløsning 715
  - 3.4. En Newco-søsterløsning 715
  - 3.5. Fælles krav til en Newcoløsning: armslængdevilkår 717

Litteratur 721

Domsregister 729

Stikord 737

Forkortelser

ABL	aktieavancebeskatningsloven
Afgørelser og udtalelser	Københavns Fondsbørs A/S' månedlige »Afgørelser og udtalelser«
AL	aktieselskabsloven
ApL	anpartsselskabsloven
EFL	lov om erhvervsdrivende fonde
ELR	European Law Review
EVL	lov om visse erhvervsdrivende virksomheder
ERT	Europarättslig Tidsskrift
ET	Erhvervsretligt Tidsskrift
EU&M	EU-ret & Menneskerettigheder
EWiR	Entscheidungen zum Wirtschaftsrecht, Kurzkommentare (løsbladsindlæg i ZIP)
FL	lov om fonde og visse foreninger
FBL	fondsbeskatningsloven
FML	fondsmæglerloven
H	Højesterets dom eller kendelse
J	Juristen
JD	Juristens Domssamling
J.U.	Juridisk Ugebrev
L	lovforslag (nr.)
LI	ligningsloven
LR	Ligningsrådet
LSK	landsskatteretskendelse
NJA	Nytt Juridisk Arkiv
NJW	Neue Juristische Wochenschrift

SELSKABSRET (7. udgave af bogen) gennemgår retsforholdene for erhvervsdrivende juridiske personer.

Selskaber og andre juridiske personer følges i bogens grundige fremstilling gennem alle relevante faser: Valg af retsform, stiftelse, kapitalforhold, ledelse, sammenlægning og overtagelse, koncernforhold, årsrapport og revision, opløsning mv.

Fremstillingen omfatter både det lille anpartsselskab og det store aktieselskab, der evt. fungerer grænseoverskridende. Relevante internationale og EU-retlige aspekter inddrages i fremstillingen.

Også andre retsformer end aktie- og anpartsselskaber behandles, herunder interessentskaber, kommanditselskaber, partnerselskaber, andelsvirksomheder, foreninger og fonde, men fremstillingens hovedvægt ligger på aktie- og anpartsselskaberne.

SELSKABSRET rummer en guldgrube af viden for både teoretikere, praktikere og studerende, og bogen bærer præg af, at professor, dr.jur. Erik Werlauff forener praktikerens og teoretikerens egenskaber.

Professor, dr. jur. Erik Werlauff er forfatter til en række erhvervsjuridiske bøger, og han har erfaring fra praksis som advokat. Han virker i dag som rådgiver i juridiske spørgsmål, voldgiftsdommer mv. (www.werlauff.com).

Erik Werlauff forsker og underviser ved Aalborg Universitet, erhvervsjurastudiet, og han er medlem af Retsplejerådet med henblik på en reform af den civile retspleje i Danmark. Han har været medlem af Procesbevillingsnævnet (2.- og 3.-instansbevillinger til landsret og Højesteret) i de maksimalt 4 år, loven tillader.

FORLAGET THOMSON

